

Innspill til Bioteknologirådet om endring av genteknologiloven

Heidner Biocluster er Norges ledende næringsklynge for trygg og bærekraftig matproduksjon, og debatten rundt genredigering/CRISPR er noe som engasjerer mange av våre medlemmer (figur 1). Klyngen har derfor tatt tak i tematikken, og jobbet mye med dette de siste 2 årene. Det har blitt arrangert workshops, paneldebatter og møter, der det har blitt argumentert både for og imot. Siden vi er en klynge med mange medlemmer, kan ikke klyngeledelsen komme med en felles uttalelse på vegne av alle, men her har vi samlet noen betraktninger som er viktige.

Figur 1: Oversikt over Heidner Biocluster 2018. Hvordan genredigering/CRISPR skal reguleres angår en stor del av medlemmene. Dette gjelder spesielt avlsbedriftene, matindustrien, utdanningsinstitusjoner og interesseorganisasjoner.

Norsk mat er blant verdens beste grunnet lite bruk av antibiotika og plantevernmidler, god dyrevelferd og fokus på helse og fruktbarhet. Dette har vi fått til gjennom langsiktig avlsarbeid uten bruk av GMO. Disse USPene (Unique selling points) gjør norsk mat og norsk genetikk ettertraktet på verdensmarkedet, og vi eksporterer til over 50 land i dag. Men nå som CRISPR tas i bruk i stadig flere land, er vi i en helt annen situasjon når det gjelder konkurransekraft og kompetanse. Det ses som svært viktig å ikke henge etter i forhold til de internasjonale konkurrentene, samtidig som vi må ta vare på de unike egenskapene til norske dyr og planter.

Det er jevnt over enighet om viktigheten av å skaffe seg egen kunnskap og kompetanse på genredigering. Dette for å få oversikt over hvilke muligheter og ulemper som CRISPR kan skape for næringen og hvordan teknologien best kan anvendes. Hvis næringen skal holde tritt med konkurrenter, er det viktig ikke å henge for langt etter på forskningsområdet. Forskning må brukes til å vurdere risiko knyttet til å benytte CRISPR versus å la være å bruke CRISPR. Begge utfall vil i stor grad påvirke næringens forretningsmodeller, og det er derfor nødvendig å utvikle forskningen i dialog med næringen og dens behov og utfordringer.

Klyngen er i gang med forskningen gjennom prosjektet GENEnnovate, hvor man skal se på om genredigering kan brukes til å redusere rånesmak i svinekjøttet, avle frem storfe uten horn og få mindre tørråte på poteter. Resultatene kan føre til bedre dyrevelferd og reduserte kostnader. Prosjektet er en viktig start i arbeidet med å bygge et sterkt kompetansemiljø innen genredigering, noe som gjør næringen bedre rustet dersom teknologien tas i bruk kommersielt.

Det er også viktig at forskningen har et helhetlig kjedeperspektiv – fra avl til forbruker. Kunnskap og kompetanseheving er ikke bare viktig for forskningsmiljøene og næringen, men også for forbrukeren! Dersom produkter basert på genredigerte dyr eller planter kommer i butikkhyllene, blir det viktig å ta hensyn til hvordan forbrukeren vil se på dette. Det må kommuniseres at vår viktigste oppgave er å forsyne det norske markedet med trygg norsk mat, og at vi har gode prosesser for å oppnå dette. For å opprettholde forbrukernes tillit til norsk mat er det et sterkt behov for informasjon og folkeopplysning. Full åpenhet ovenfor forbruker og merking av genredigerte produkter blir viktig.

Flere av medlemmene i Heidner Biocluster ønsker en policy for landbruket som nyanserer begrepet GMO. Dersom all bruk av genredigering automatisk havner i «GMO-sekken», vil det kunne begrense utviklingen, og utnyttelsen av teknologien i Norge grunnet GMOs frynsete rykte. Dette henger igjen sammen med behovet for kompetanseheving på området, slik at avgjørelser om kommersiell bruk er kunnskapsbasert.

Det er neppe hensiktsmessig med fullt frislipp av CRISPR-produkter i Norge. I stedet trengs en godkjennelsesprosess for hvert enkelt produkt etter gitte kriterier. Her må man se på hvilke egenskaper som skal endres, og hvilken betydning dette kan få for bærekraft, samfunnsnytte, konkurransevne og evt. skadepotensial.

Heidner Biocluster følger spent med i den videre debatten, og håper vi får en genteknologilov som gjør at det fortsatt lønner seg å produsere trygg og bærekraftig mat i Norge. At norske forbrukere fremdeles vil ha tillit til den norske maten og at bedriftene i klyngen beholder sin konkurransevne internasjonalt.

Mvh klyngeledelsen i Heidner Biocluster